

ODPOVĚDNOST STAVITELE za vykonání delegované práce

● **Dotaz:** *Obracím se na vás z pozice jednatele malé stavební společnosti s tímto dotazem. Naše firma někdy k provedení stavebních prací najímá externí dodavatele. Před nedávnem se nám stalo, že jeden z našich dodavatelů odvedl práci natolik nekvalitně, že se zákazníkovi propadl kus stropu. Při dřívější spolupráci nebyl žádný problém, a tak vzhledem k důvěře z naší strany neprobíhala nikterak intenzivní kontrola prací dodavatele. Jaká je odpovědnost našeho dodavatele a co po něm můžeme případně žádat? A co tato situace znamená pro naši společnost z hlediska odpovědnosti vůči zákazníkovi, ale také případné další odpovědnosti?*

Na případ popsany ve vašem dotazu je možné nahlížet z několika hledisek.

OBECNÉ HLEDISKO

V první řadě je třeba se zabývat tím, jak občanský zákoník řeší spoluodpověd-

nost zhotovitele a jeho subdodavatele v případě smlouvy o dílo, jehož předmětem je stavba. V ustanovení § 2630 odst. 1 písm. a) občanského zákoníku je stanoveno, že „Bylo-li plněno vadně, je vzhledem k tomu, co sám dodal, zavázán se zhotovitelem společně a nerozdílně poddodavatel zhotovitele, ledaže prokáže, že vadu způsobilo jen rozhodnutí zhotovitele nebo toho, kdo nad stavbou vykonával dozor. Současně lze dovést snahu poskytovat vysokou ochranu objednavateli, a tedy vztáhnout uvedené pravidlo na širší dodavatelský řetězec, tedy i „subdodavatele subdodavatele“. Obdobně pak může spoluodpovídat rovněž ten, kdo dodal stavební dokumentaci, nebo ten, kdo prováděl nad stavbou dozor.

Vadným plněním se rozumí situace, kdy dílo (tedy stavba) neodpovídá smlouvě. Jedná se přitom pouze o ty vady, které má dílo v době předání, případně přechodu nebezpečí škody (tj. typicky převzetím). Taková vada se přitom může projevit i později. Za

později vzniklé vady naopak zhotovitel odpovídá jen tehdy, způsobil-li vadu porušením povinnosti.

Jak je patrné, subdodavatel se může své povinnosti z vadného plnění zprostit, jestliže prokáže, že vadu způsobil rozhodnutí zhotovitele nebo osoby vykonávající dozor. Kdo se možnosti zproštění odpovědnosti dovolává, nese rovněž důkazní břemeno o existenci důvodu zproštění. Neprokáže-li poddodavatel, že vadu způsobila tato osoba, ke zproštění nedojde.

Uvedená pravidla se použijí stejně bez ohledu na to, zda činnost subdodavatele spočívala v dodávce vadných stavebních materiálů anebo vadně provedených prací.

Povinnost z vadného plnění má podle zákona přednost před povinností k náhradě škody. Takovou povinností může být bezplatné odstranění vady či poskytnutí slevy z ceny díla. Za případnou škodu, tj. to, čeho by se objednavatel nemohl domoci uplatněním práva z vadného plnění, pak v souladu s § 1935 občanského zákoníku odpovídá pouze zhotovitel.

CO LZE POŽADOVAT

Toliko obecný rámeček, nyní konkrétně k vašemu dotazu, co můžete po externím dodavateli v popsané situaci požadovat.

Pokud by byla podle shora uvedeného dána společná odpovědnost vaší společnosti a vašeho subdodavatele za vady, můžete předně požadovat odstranění vady dotyčným subdodavatelem, a to i tehdy, pokud by toho byl schopen jen s pomocí jiné osoby – to jde k jeho tíži, nechť si takovou osobu zajistí.

Stejně jako subdodavateli, i vám jako zhotoviteli zákon přiznává možnost se povinnosti z vadného plnění za určitých podmínek zprostit. Zákon vychází z předpokladu, že zhotovitel za dílo odpovídá, dokud neprokáže opak. V tomto případě je však zproštění umožněno jen v případech, že vadu způsobila chyba stavební dokumentace dodané osobou, kterou si zvolil objednavatel (zákazník), nebo selhání dozoru nad stavbou vykonávaného osobou, kterou si zvolil objednavatel. Nejde tak naopak o případ, kdy vadně plnil subdodavatel.

V případě, že by vznikla povinnost k náhradě škody vzniklé objednateli, neznamená shora uvedené, tedy že odpovídá pouze zhotovitel to, že by ve výsledku musel vzniklou škodu nést „ze svého“. Mezi zhotovitelem a jeho subdodavatelem totiž může vzniknout tzv. regresní vztah – jednoduše řečeno, co zhotovitel na náhradě škody plnil objednavateli, může následně požadovat po svém subdodavateli, když je zřejmé, že se jedná o zavinění tohoto subdodavatele.

JAKÉ JSOU POVINNOSTI

Druhá významná rovina, kterou je nezbytné se ve světle vašeho dotazu zabývat, je rovina povinností (členů) orgánů společnosti, zejména výkonu kontroly nad činnostmi prováděnými subdodavatelem. Je samozřejmě zcela běžné, že obchodní společnosti při své činnosti využívají služeb různých externích poskytovatelů. Taková možnost je obecně přípustná, vyloučena může být jen ujednáním stran. V poměrech smlouvy o dílo občanský zákoník říká, že „Zhotovitel buď provede dílo osobně, anebo je nechá provést pod svým osobním vedením. To neplatí, není-li provedení díla vázáno na osobní vlastnosti zhotovitele nebo není-li to vzhledem k povaze díla zapotřebí.“

K pověření externího dodavatele musí dojít s tzv. péčí řádného hospodáře, která, jak dovozuje rozhodovací praxe soudů, znamená 1) výběr vhodné osoby, 2) vytvoření podmínek spočívajících v poskytnutí informací a podkladů a 3) průběžný výkon kontroly.

Pečlivý výběr znamená určitý ostřejší přístup, předně zhodnocení referencí a jiných veřejně dostupných informací o subdodavateli, včetně jeho hospodářské situace.

PRŮBĚŽNÁ KONTROLA

Pokud jde o průběžnou kontrolu, spočívá například v dohledu nad tím, zda subdodavatel postupuje na základě stavebního povolení a projektové dokumentace. Stejně tak je třeba kontrolovat, jak je na stavbě zajišťována bezpečnost práce, a vůbec to, že je stavba náležitě realizována. Provádění díla může samozřejmě kontrolovat také objednavatel, na jehož straně se však jedná o právo, nikoli povinnost. Pokud tedy objednavatel kontrolu vykonávat nebude, nemá to na případnou odpovědnost na straně zhotovitele vliv.

Jestliže podle uvedených zásad příslušný člen orgánu nepostupuje, tedy nejedná s péčí řádného hospodáře, může to zakládat jeho právní odpovědnost. Člen voleného orgánu tedy odpovídá za řádný výkon své funkce, a nečiní-li tak, společnost po něm může požadovat náhradu škody. Vznik škody a příčinnou souvislost mezi postupem člena orgánu a touto škodou musí prokazovat ten, kdo se jí dovolává. Naopak ohledně dodržení péče řádného hospodáře je to zpravidla dotyčný člen voleného orgánu, kdo musí dokázat, že své povinnosti neporušil.

V krajních případech, které však nejsou pouze hypotetické, lze zvažovat oblast trestní odpovědnosti, zejména pokud nekvalitně provedená stavba ohrožuje lidi a jejich zdraví. Nejvyšší soud se v minulosti zabýval odpovědností předsedy představenstva akciové společnosti v případě, v němž docházelo k provádění stavebních úprav budovy společnosti bez stavebního povolení a další potřebné dokumentace. Obviněný předseda představenstva (a současně jediný akcionář) svým podřízeným uložil provedení těchto úprav. V důsledku tohoto zásahu došlo ke zřícení části střechy a stropů, které dopadly na strop nad

nižším podlažím, čímž došlo k ohrožení osob a vzniku škody velkého rozsahu.

Nejvyšší soud zdůraznil odpovědnost předsedy představenstva za výběr osob a jejich kontrolu, odkazuje se opět na pojem péče řádného hospodáře. Soudy dovodily, že obviněný popsaným způsobem postupoval nikoli pro neznalost, nýbrž ekonomické zájmy, tedy věděl, že pokud nejsou dodržována pravidla zákonem stanovená pro provádění staveb, může v důsledku nesprávných stavebních postupů dojít k porušení stavby, ale bez přiměřených důvodů spoléhal, že se tak nestane. S ohledem na uvedené Nejvyšší soud potvrdil závěry soudů nižších stupňů a uzavřel, že předseda představenstva je vinen trestným činem obecného ohrožení z nedbalosti.

KOMPLEXNÍ PROBLEMATIKA

Lze shrnout, že odpovědnost za řádné vykonání delegované práce je komplexní problematikou a zahrnuje několik aspektů. Zhotovitel odpovídá za vadnou realizaci stavby společně a nerozdílně společně se subdodavatelem, subdodavatel se může této odpovědnosti v zákonem uvedených případech zprostit. Stejně tak zhotovitel odpovídá za škodu způsobenou subdodavatelem s tím, že vůči němu může požadovat náhradu.

Členové orgánů zhotovitele musí jednat s péčí řádného hospodáře, což zahrnuje výběr vhodného subdodavatele, poskytování informací a kontrolu jeho práce. Pokud člen orgánu společnosti nejedná s touto péčí, může nést právní odpovědnost za vzniklou škodu. V krajních případech se může jednat i o odpovědnost trestní. ■

Petr Herold,
advokátní kanceláře
bpv Braun Partners

